

Ravno tako težavno je rokodelcu od hranilnic kaj na pósodo dobiti. V skor presilnem strahu, da bi izposójenega dnarja ne zgubile, je težko od njih kaj dobiti.

Kam po tem takem se moreta v potrebi obrniti rokodellec in kmet? Do tega ali unega znanca ali kakega drugega človeka, ki mu ga je kak mešetar nasvetoval. Kakošna se mu pa takrat godí, bo vsak lahko previdil, kteremu se je že primerilo, da je nanagloma kakih 100 goldinarjev potreboval, in je zvedil, da za-nj nima nobeden dnarja.

Po večjih mestih ni ta težava še tako velika; tù so saj zastavnice in hranilnice, tù ima vendar še kakošen človek dnarja, da ga posódi.

Al vsa druga je po malih mestih in po kmetih za rokodelca in kmeta? Tù ni ne zastavnice ne hranilnice, in vendar včasih dnarja hitro potrebujejo.

Tù je največja nadloga. Posebno kmet potrebuje večkrat dnarja. Kje ga hoče dobiti, če ne od kakega odertnika za visoke činže!

Imamo sicer na Dunaji posojilnico, ktera pa ne posoja manj kot čez 5000 gold. Al malo ljudi je, ki potrebujejo čez 5000 gold. na pósodo, — dosti pa jih je, kterim je pomagano z manjšimi posojili.

V takih okoljšinah ni tedaj čuda, da povsod slišimo glas: naj hranilnice napravijo podružnice po deželi.

Zraven tega, da bi posojevale dnar, po njih postavah zavarovan, ljudém po deželi, bi bile tudi pripravne vsakemu hlapcu, vsaki dekli, vsakemu delavcu, da bi lahko nesel svoje krajcarje njim hranit. Naše hranilnice, ktere so prava dobrota deželam, bi bile še vse druge dobrotnice, ako bi se zastaranemu kopitu odpovedale in zadostovale potrebam današnjega časa. Kmet se ne more deleč v mesto voziti, in tako ostanejo hranilnice, če so morebiti 100.000 ljudem odperte, vendar 90.000 drugim zaperte.

## Ljudsko šolstvo na Krajskem.

Spisal A. Praprotnik.

(Dalje.)

V novidvorskem okraji je teržna srenja v Račah zboljšala učnikove dohodke od 55 gold. 32 kr. na 213 gold. 54 kr., zraven je prezidala poprejšnjo kaplanijo in spremeni v prav primerno in prostorno šolsko poslopje. Nove šoli ste se osnovala v Št. Janezu z 201 gold. 36 $\frac{2}{4}$  kr., in v Boštanji z 200 gold. učnikovih dohodkov.

V mokronoškem okraji so v Št. Marjeti napravili novo šolo z 202 gold. 4 kr. učnikovih dohodkov; ravno tako tudi v Trebelnem z 161 gold. 56 kr., v Št. Kocijanu z 308 gold. 30 $\frac{2}{4}$  kr., kjer so tndi kupili za šolo lepo in prostorno hišo.

V Št. Rupertu so povzdignili učnikove dohodke od 141 gold. 45 kr. na 286 gold. 21 kr. V Mokrenogu so sozidali novo lepo šolsko poslopje, ki je veljalo okoli 3000 gold.

V trebniškem okraji je farna srenja v Trebnem poboljšala učnikove dohodke od 187 gold. 16 kr. na 249 gold. 35 kr., zraven pa je sklenila tudi razširiti šolsko izbo. Nove šoli ste oživele v Doleh z 172 gold. in pri sv. Križu pri Turnu z 167 gold. 7 $\frac{1}{4}$  kr. učnikovih dohodkov. Dalje se po pobožnem sporočilu Miha Živovca z 3363 gold. izgotovuje nova šola v Št. Lorencu pri Temenici. Zboljšala se je šolska služba v Mirni od 101 gold. 50 kr. na 193 gold. 23 $\frac{3}{4}$  kr.

V noveškem okraji so se ustanovile štiri nove šole z naslednjimi učnikovimi dohodki: v Mirnipeči z 203 gold. 52 $\frac{2}{4}$  kr., v Prečni z 191 gold. 58 kr., v Št. Petru z 196 gold. 18 $\frac{3}{4}$  kr. in pri Beli cerkvi z 200 gold. Tudi Poljanci so sozidali novo šolo in zagotovili učniku 194 gold. 15 $\frac{2}{4}$  kr. dohodkov; v Stopičah bo dobival učnik 211 gold. 18 $\frac{1}{4}$  kr. letnih dohodkov, in podučnikove dohodke v Čermošnici so povzdignili od 70 na 120 gold.

V kerškem okraji se je osnovala nova šola v Cerklah z 221 gold. 12 $\frac{2}{4}$  kr. učnikovih dohodkov. V Bučk se je utemelilo za učenika 250 gold. dohodkov, in za šolsko poslopje so obrnili in porabili stari farovž. V Kerškem so povzdignili učnikove dohodke od 73 gold. 40 kr. na 255 gold. 13 kr.

V kostanjevškem okraji v Čatežu se je zagotovilo učniku 203 gold. 11 $\frac{2}{4}$  kr. in v Dolneh 203 gold. 34 $\frac{2}{4}$  kr. dohodkov. V Št. Jerneji pa so k prejšnjim učnikovim dohodkom še privergli precej ajdove bere. Pri sv. Križu pri Kostanjevici je zagotovljeno učniku 202 gold. 11 $\frac{1}{4}$  kr. letnih dohodkov.

Prav lepo napreduje tudi šolstvo v černomeljskem okraji. Mestna srenja v Černomlji je odločila za drugega učenika 300 gold. in prejšnje podučnikove dohodke je povzdignila od 70 na 200 gold.; tudi je sklenila razširiti šolsko poslopje.

V Planini se je zagotovilo učniku 183 gold. letnih dohodkov, in v Podzemlji 164 gold. 42 kr. Farna srenja v Vinici je zboljšala učnikove dohodke od 171 gold. 20 kr. na 267 gold. 4 kr. Dalje se je zagotovilo tudi pri novoosnovanih šolah v Dragatušu 200 gold., v Adlešici 139 gold. 37 kr. in v Proloki 135 gold. 25 kr. učnikovih dohodkov.

V kočevskem okraji se je posebno mestna srenja v Kočevji lepo obnesla za povzdigo ondotne šole. Ta ni le samo zboljšala učnikove dohodke od 150 gold. na 384 gold. 15 $\frac{3}{4}$  kr. in podučnikove od 70 na 200 gold., temuč je tudi svojo farno šolo povzdignila za poglavno šolo in ji je vsled tega še privergla 600 gold. letnih dohodkov. Tudi je prizidala k šolskemu poslopju še eno nadstropje, kjer so zdaj štiri prav prostorne šolske izbe. Za novo šolo v Banjaluki se je utemelilo 200 gold. in za postransko šolo v Dolenjem logu 114 gold. učnikovih dohodkov. V Koprivniku je učnikova služba zboljšana od 211 gold. na 240 gold. in v Reki od 200 gold. 53 $\frac{2}{4}$  kr. na 322 gold. učnikovih dohodkov. Oživele so se tudi štiri nove šole, in sicer v Morobici z 260 gold. 24 $\frac{2}{4}$  kr., v Dragi z 200 gold., v Getenicah z 175 gold. 50 kr. in v Osilnici z 212 gold. učnikovih dohodkov.

(Dalje sledi.)

## Slovanski popotnik.

\* Drobtinice za novo leto 1857. Učiteljem in učencem, starišem in otrokom v podúk in kratek čas. Na svetlo dal Mihael Stojan, braslovški dehan. V Celovcu natisnil Janez Leon. — Prav veseli smo spet 12. tečaja milih „Drobtinic“, ktere moremo po pravici prave ljudske bukve imenovati. Zapopadek in beseda tudi letošnjega tečaja poterujeta to po vsem. Lepega blaga je nakupičenega obilo v njih, kterim so sopet svetli knez in škof lavantinski gg. Slomšek največ iz svojih dragocenih rokopisov darovali; te in vse druge sestavke, ki so jih prijatli „Drobtinic“ letošnjemu tečaju namenili, so dobro skušeni in narodu našemu predragi slovanski pisatelj goasp. tehant Stojan sopet lepo vredili pa tudi marsikako lepo drobtinico pridjali. Kakor je „Drobtinica“ že od njih začetka šega, tako tudi letošnji tečaj obsega mnogoverstne reči, največ pa pobožnega obsežka. Pisatelji, kteri so letošnje „Drobtinice“ obdarovali s svojimi doneski, so razun že goriimenovanega svitlega ustanovitelja in očeta „Drobtinic“ in pa prečastitega gosp. vrednika, še sledeči gospodje: Plaskan, J. Šehel, J. Levičnik, A. Lipovšek, A. Oliban, J. Šubic, P. Cizej, Paar, Franklin, J. Kosmač, J. Varl, Piki, Agrež, Robida, J. Hašnik, Zagorc, Leop. Gestrin, J. Virk, Sevšek, J. Pavalac, L. Dolinar, J. Orešnik, Povh in Bleiweis. Natisnjene so letošnje „Drobtinice“ z debelejšimi pismenkami, menda za to, da bi se vstreglo slabejim očem. Sklenemo pa pripo-



ročilo svoje zalih „Drobtinice“ s prošnjo gosp. urednika, ki se takole glasi: „Priporočam se spet častitim gospodom pisateljem, da mi blagovolijo poslati vsaj drobtinčico za prihodnji tečaj berž ko se bo dalo, ako mogoče, že pred jesenjo. Častiti pisatelji, katerih sestavki niso v pričujočem tečaju natisnjeni ali vsaj vsi ne, ki so se mi poslali, — ne da bi mi zamerili: saj vidijo, da ni bilo blaga kam djati, ker so vsi predali polni. Da mi še novih spisov pošljejo, prosim, da bo spet k leti gradiva dovolj.“

\* Življenjepis apostolov slovanskih, sv. Cirila in Metuda, s posebnim ozirom na deželo horvaško, pride v horvaškem jeziku kmalo na svetlo. Spisal je obširno in kritično delo gosp. dr. Tr. Rački v Seni.

\* V Petrogradu 1856, je iz tiskarne carske akademije na svetlo prišel „Bulgarski slovník“ spisan od Najdena Gerova. Ravno ta pisatelj je izdal leta 1856 tudi „Rusko-Bulharsky slovník“.

\* Slovensko slovnico za Slovence od gosp. A. Janežiča, učitelja na višji realci Celovski, je c. k. ministerstvo za nauk in bogoslovje priporočilo ko šolsko knjigo v gimnazijah in realkah.

\* Ravno je prišla na dan v „Novicah“ večkrat hvaljena gledališna igra v horvaškem jeziku gosp. Josipa Freudenreich-a „Graničari ili zbor na Ilijevu“, ktero je na svoje stroške izdal gosp. Kosta Stojišić. Drugo pot kaj več o ti igri.

## Národne pripovedke iz okolice Varaždinske.

### Od vučjega pastira.

Veli se, da je 'saki deseti sin vučji pastir. — Ako koj takov koj bi moral biti vučji pastir, neće biti, onda ga vuki nekak, gda spi, doneseju v šumu i 'se okol nje ga naložiju ogenj i oni stojiju 'se okol. Gda se prebudi, vidi vukol sebe vuke i mora na nje paziti. Ako pak odide dimo, vuki ga opet odneseju, i ako onda odide, opet ga vu šumu doneseju, tak dugo, dok mora pri njih ostati. Ako kojega vuka pastir kam po kaj pošlje, nigdo mu nikaj včiniti nemre. Tak je bil jeden ovčar, koj je moral 'saki den po svojem slugi svojemu pastiru kiselo mleko pošiljati, kajti je vučji pastir ovčaru to išče, gda su se skup igrali, gda su bili mali, povedal, da on mora biti vučji pastir i mu mora mleko pošiljati, drugač on pošlje vuka i on mu ovcu odnese. Tak se je i dogodilo; gda ne je štel poslati mleka, došel je vuk i odnesel je ovcu. Ov ovčar je znal večkrat k tomu vučjemu pastiru dojt, koj mu je povedal, da ako bi se gdo čez obruč, kojega mu on bi dal, štel pripeljati, onda bi on bil oslobođen.

### Od žune. \*)

Pripovedaju, da je černa zuna spametna, ar ona zna onu travu najti, koja ima tu moč, da more 'saki zatvor odpreti, ma bil kak mu drago velik. Gda ima žuna mlade, onda je moči od nje naj legše dobiti onu travu. Ona ima vu luknji mlade, koju luknju načini detel s kljunom. Gda odide na pašu, onda ji treba s klinom zabiti luknju, da nemre vnuter. Gda se povrati, najde luknju zabitu i nemre do mladih, pa ide mam vu livade, i najde ovu, pa ide ž njum k luknji. A ov, kaj oče, da dobi travu, mora za toga prestri črleni robec ili sukno, pa oditi za koje drugo drvo, da ga ne vidi. Gda ona dojde i dotekne se s travum, taki klin odskoči od luknje, i pusti onu travu na robec, ar misli, da je ono ogenj zato, da neće, da bi gdo onu travu dobil v ruke. Onda on ide i zeme travu i robec, i tak postanu nekoji veliki tati, ar more onda ž njum 'saki zatvor odpreti, i ako je vu reštu odpadne 'se železje od njega. Da travu ne zgubi, more si dlaava ili persta zarezati i travu nuter deti, da se zarase, pa onda nemre nigda zgubiti, a

\*) Žuna, žolna, detalj, Specht.

gda mti je treba, samo z onim mesom dotekne, gde je ona trava. To je, kaj govoriiju, da je žuna pametna.

Moči je ovu istu travu iše na drugi način dobiti, najme v letu, gda se seno kosi. Onda višeput opade kosa koscu. ar prereže ovu travu, i 'sigdar, gda koju prereže opadne, makar kak jako nabita; mora opasti. Onda gda mu opadne, zna, da je onu travu prerezal, onda pobere one 'se trave, koje je onda prerezal, 'saku naj menjšu, i nese na tekuću vodu i meče 'saku po se. Koja ne je prava, 'saka po vodi dol plava, a koja pa je prava, ona suproti vodi pliva. Onda ju je spozual, da je ona, i onda si ju 'zeme.

Bil je negda jen pastir, koj je imel jednoga sina i koji jako bil je siromašen. On njegov sin zaljubil se je v eno devojk, koja bila je lepa marljiva ali jako siromašna. Zato ju on ne je mogel zeti, čeprem ga je ona jako rada imela. Tak gda je negda svoje govedo pri jedni šumici pasel v mislih zadubljen, kak bi si mogel pomoći, da more dragu svoju dobiti, na jenkrat čuje čvrkutanje mladih vtic. Ida v šumu i najde mlade v gujezdu jednoga drva. To bili su mladi od žune. On se na jenput seti, da žuna jednu travu pozna, s kojum 'se na svetu odpreti more, i da se ta trava more tak dobiti, da, ako se mladi njeni najdu, luknju zabiti treba s klinom i od zdoli metnuti robec. Gda stara dojde i vidi, da su ji mladi zabiti, odleti i doleti za neki čas z nekakvum travum vu kljunu, koju travu kak do klina donese klin odskoči i trava pade na robec. Deček kak to opazi, dotrči po travu. I kak ju je v rukoj imel, opazi pečinu i na tij pečini železna vrata. On metne na vrata onu travu i vrata se strašnim preskom odpreju, ali kak se odpreju, opazi jednoga starca, koji mu reče: evo, 'zemi si penez, kuliko goder očes, ali pazi, da travu ne ostaviš nutri, onda ne buš više mogel nuter po drugi put dojt po peneze. On od veselja skoči taki kupu žutakov, kajti on ne je znal, kaj su dragi kameni i drage druge stvari, nego nagrabi si punu torbu žutakov i od veselja pozabi travu. Za to kak van izide, štel je pak nuter, da si išče penez donese, ali kak se ozre, ne je već pečine nikakve bilo, kajti je nutri travu ostavil i tak je pečine ne stalo. Ali on itak dosta penez imel je, i kak je dimo došel, poveda ocu, kaj se je ž njim dogodilo. Otec ne je štel veruvati, ali gda dukate opazi, razveseli se i reče: vezda, maj sinek, moreš zeti Maru. I gda je on došel svoji Mari, zapita ju, oče li ga ona zeti. I gda ji je povedal, kak je dobil tuliko blaga, onda mu ona odgovori: moj dragi, ti znaš, da Bog ljubečim pomoče, i ja bi tebe 'zela, da ti i nisi tak bogat postal išče rajši neg vezda, ar znas da

Ne je blago ni srebro ni zlato,  
Neg je blago, kaj je srcu drago.

Kračmanov.

### Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz doljnega Zagorja na Horvaškem se pise „Gosp. Listu“ 11. dan t. m.: Ako letošnje sterni gledamo, vidimo, da tu okoli po berdih in dolinah vse lepo stoji; reži so lepe, nenavadno velike, klasje visi, misliti se tedaj more, da je polno, al večkrat se goljufamo z očmi, kadar začnemo mlatiti, pa mlatimo prazno slamo; jari ječmen je lepši od ozimnega; oves je posebno lep; poslednji dež je ovsu in kuruzi pomagal. Vinogradi so rodoviti, vendar je viditi, da jim je silno vetrovno in deževno vreme ob času cvetja škodovalo; drobno jagodje se je začelo sušiti in če odpasti. Ni se prenageliti z vpitjem, da bo dobro; Bog zna, kaj še bo do jeseni. Iz gorice do kleti in gostivnice dolga je pot. Vино se dela mesca velikega serpana (augusta) in kimovca (septembra), to sta glavna dva mesca; ako sta ona lepa, tedaj se moremo nadjati dobre kapljice; težko bo letošnje vino dobro, ker nenavadni mraz spomladi in mesca maja ga je zlo zakašnil. Sena ni obilo, vendar dosti ga je in dobro je, kjer mu ni močno deževje škodovalo.